Bài Học 1

**25 Tháng 9–1 Tháng 10*

Chuyện Tích Và Lịch Sử

Đọc Kinh Thánh Nghiên Cứu Tuần Này: *Sáng thế Ký 39:6-12; Giô-suê 3:9-17; 1 Sa-mu-ên 24:1-6; 1 Các Vua 12:1-16; Gióp 1:1-12.*

Câu Gốc: "Cả Kinh Thánh đều là bởi Đức Chúa Trời soi dẫn, có ích cho sự dạy dỗ, bẻ trách, sửa trị, dạy người trong sự công bình, hầu cho người thuộc về Đức Chúa Trời được trọn vẹn và sắm sẵn để làm mọi việc lành" ***(2 Ti-mô-thê 3:16, 17).***

Một số người có thể không thích học về lịch sử, nhưng ai cũng thích nghe một câu chuyện hay. Mỗi nền văn minh đều có một kho tàng chuyện tích phong phú. Những chuyện này giải nghĩa nguồn gốc, giá trị, sự tương giao, và mục đích của văn hóa. Chúng thường trở nên những công cụ giáo dục khi được kể lại cho các thế hệ sau.

Trong thời đại này, thuật kể chuyện không được coi là quan trọng. Người ta thường tìm kiếm các sự kiện và những giải đáp khoa học để giải nghĩa về sự sống. Nhưng chỉ các sự kiện thôi không đủ để giải đáp những câu hỏi quan trọng nhất về sự sống. Ngày nay, một thế hệ mới khám phá lại quyền lực của các chuyện tích.

Dù sao đi nữa, Kinh Thánh rất "hợp thời" vì đầy những chuyện tích. Đây là những câu chuyện cá nhân cho thấy lẽ thật về Đức Chúa Trời và sự tương giao của Ngài đối với tội nhân. Các chuyện này miêu tả những người có thật, phấn đấu với những nan đề trong đời sống và có liên hệ với Đức Chúa Trời hằng sống, Đấng có những giải đáp cho mọi nan đề.

Mỗi câu chuyện cần một bối cảnh (thời gian và địa điểm). Tuần này chúng ta sẽ tìm hiểu những bối cảnh khác nhau. Hy vọng chúng ta hiểu rõ hơn về những nhân vật mà chúng ta sẽ nghiên cứu trong ba tháng này.

Thứ Nhất *26 Tháng 9*

Nhân Vật Và Cốt Truyện

Cốt truyện được miêu tả là một loạt những biến cố dẫn đến sự kết thúc. Ai cũng được sinh ra, sống, và chết một ngày nào đó. Đây là những biến cố quan trọng trong cốt truyện về cuộc đời. Giữa hai điểm này, đời sống gồm nhiều cốt truyện nho nhỏ và thường đầy những sự tranh đấu hay căng thẳng. Dàn dựng cốt truyện nghĩa là móc nối tất cả những phần liên hệ của một câu chuyện để hiểu được bức tranh lớn toàn cảnh. Thí dụ, trong sách Gióp, có hai cốt truyện.

Theo Gióp 1:1-12, có hai cốt truyện nào trong sách Gióp?

_____

_____

Nếu muốn biết chuyện của Gióp, chúng ta cần hiểu rằng chuyện đó có hai khía cạnh. Vì Đức Chúa Trời luôn luôn hoạt động trong lịch sử và trong đời sống con người. Hãy tưởng tượng cốt truyện trong hai chương đầu của sách Gióp giống như các đài truyền hình. Khi đọc, chúng ta thấy mình chuyển từ cốt truyện dưới đất và cốt truyện trên trời giống như chúng ta chuyển đổi các đài trên TV.

Nhưng các chuyện tích thì nhiều hơn là cốt truyện. Chính con người tạo nên các câu chuyện.

Hãy miêu tả nữ tiên tri Hun-đa trong 2 Các Vua 22:14.

_____

Trong cốt truyện, các nhân vật liên hệ mật thiết với nhau. Chúng ta hiểu các nhân vật thế nào tùy thuộc vào những chi tiết từ người tường thuật hay người kể chuyện. Người này có thể là một trong những nhân vật. Chúng ta hãy dùng nữ tiên tri Hun-đa làm thí dụ: Bà có phải là một trong những nhân vật quan trọng trong chuyện này không? Không. Thật sự chuyện này là về quyển sách Luật được tìm thấy trong thời Vua Giô-si-a trị vì. Hun-đa có thể không phải là nhân vật quan trọng nhất, nhưng mỗi nhân vật đều ảnh hưởng đến sự tiến triển của câu chuyện. Hun-đa có con chăng? Bà bao nhiêu tuổi? Chúng ta không biết câu trả lời. Nhiều chuyện trong Kinh Thánh thường rất ngắn, nên chúng ta cần chú ý đến từng chi tiết. Chuyện kể về Hun-đa là một nữ tiên tri đáng tin cậy của Chúa và các chi tiết về gia đình của chồng bà. Trong Cựu Ước, thường các người nữ được biết đến là do sự liên hệ với gia đình chồng. Ở đây cũng nói đến địa chỉ của bà. Trong thời hiện đại, tài liệu đúng luôn luôn đòi hỏi tên và địa chỉ để chứng minh rằng một người, như Hun-đa nữ tiên tri, là có thật.

Cốt truyện của bạn là gì? Bạn là nhân vật nào? Nếu chuyện của bạn được viết như một chuyện tích trong Kinh Thánh, thì chuyện đó có nói lên được điều bạn muốn chăng?

Thứ Hai *27 Tháng 9*

Nơi Nào Và Thế Nào?

Bối cảnh (thời gian và địa điểm) khiến câu chuyện có thật và đầy thăng trầm. Thí dụ, trong Ru-tơ 4:1, 2, tại sao Bô-ô đem trường hợp liên quan đến pháp lý đến cửa thành chứ không ở trong nhà mình hay nơi tòa thị trưởng của thành Bết-lê-hem? Vì cửa thành là nơi công cộng nhất trong thời Kinh Thánh xa xưa. Điều này thêm một yếu tố quan trọng cho câu chuyện. Khung cảnh cũng nói lên thời gian của câu chuyện. Thí dụ, nếu câu chuyện xảy ra trong xe hơi hay ở phi trường, thì chúng ta biết ngay lập tức chuyện đó không xảy ra trong thời Vua Đa-vít hay Martin Luther.

So sánh khung cảnh của hai câu chuyện sau đây: 1 Sa-mu-ên 24:1-6 và Sáng thế Ký 39:6-12. Khung cảnh giúp tạo nên cốt truyện thế nào?

_____

_____

_____

_____

Khung cảnh giúp chúng ta hiểu rõ hơn hành động của một câu chuyện. Chỉ có Đa-vít và những kẻ theo ông ở trong hang đá với Sau-lơ; lúc đó Sau-lơ không có ai bảo vệ và rất yếu. Đây là cơ hội ngàn vàng cho Đa-vít để giết Sau-lơ trước khi Sau-lơ có thể tiêu diệt ông. Nhưng Đa-vít không lợi dụng cơ hội đó. Khung cảnh này làm nổi bật bản tính của Đa-vít. Việc đó bày tỏ lòng tôn trọng của Đa-vít đối với vị lãnh đạo được Chúa xức dầu.

Khung cảnh trong câu chuyện của Giô-sép cũng nói lên cơ hội về một việc gì đó sẽ xảy ra. Giô-sép hình dung đẹp đẽ, và là người đầy quyền thế. Một ngày nọ trong lúc vắng vẻ, vợ của chủ ông động tình ham muốn. Cũng như Đa-vít, Giô-sép tỏ lòng trong sạch bằng cách từ chối sự dâm đãng của nàng.

Nhưng khung cảnh không phải chỉ là phần quan trọng duy nhất của câu chuyện. Chúng ta cũng cần nghĩ về *quan điểm* của người nói. Chúng ta thấy sự diễn tiến qua lời của người kể. Người đó cho những chi tiết quan trọng về câu chuyện. Nhưng đôi khi họ có thể giữ lại nhiều chi tiết. Điều này thường xảy ra trong những chuyện thế gian. Và trong khi chúng ta có những quan điểm trong các chuyện của Kinh Thánh, chúng ta phải tin các chuyện này là lẽ thật của Đức Chúa Trời được Đức Thánh Linh soi dẫn.

Hãy nghĩ đến Đa-vít và Giô-sép trong hoàn cảnh của họ. Họ có thể dễ dàng bào chữa để làm trái với điều họ đã làm. Nhưng họ đã không làm vậy. Điều này cho chúng ta biết nhiều về bản tính của họ. Bạn thường có những sự bào chữa nào cho các hành động sai lầm của mình?

_____

Thứ Ba *28 Tháng 9*

Từ Chiến Thắng Tới "Thời Kỳ Đen Tối"

Phần còn lại của tuần này, chúng ta sẽ nghiên cứu kỹ lưỡng vài thời kỳ quan trọng trong lịch sử Y-sơ-ra-ên. Việc này sẽ được dùng như bối cảnh lịch sử cho tất cả những người mà chúng ta sẽ nghiên cứu. Chúng ta bắt đầu với thời kỳ Y-sơ-ra-ên đi vào Đất Hứa.

Chúa đã làm nhiều phép lạ trong thời gian dân Y-sơ-ra-ên rời khỏi Ai Cập và cuộc hành trình nơi đồng vắng. Bây giờ, lần thứ hai, Y-sơ-ra-ên đã tới biên giới Đất Hứa. Với vị lãnh đạo mới, Giô-suê, họ đi qua sông Giô-đanh như trên đất khô (Giô-suê 3:16, 17). Phép lạ này nhắc nhở chúng ta nhớ đến việc đi qua Biển Đỏ (Xuất Ê-díp-tô Ký 14).

Phép lạ trong Giô-suê 3:9-17 có mục đích gì?

_____

Ca-na-an bị Y-sơ-ra-ên xâm chiếm không phải vì dự tính khôn ngoan của Giô-suê hay các nỗ lực của dân Y-sơ-ra-ên mà do sự hỗ trợ và quyền phép của Đức Chúa Trời. Khi dân Y-sơ-ra-ên vâng lời, Đức Chúa Trời sẽ giúp họ chiến thắng. Nhưng trái lại khi tin cậy vào sức riêng mình, họ đã thất bại nặng nề.

Sau khi Giô-suê qua đời, dân Ca-na-an vẫn còn sống ở trên một phần Đất Hứa (Quan xét 1:27, 28). Dường như đức tin của Y-sơ-ra-ên yếu dần khi mục tiêu của họ thay đổi. Thay vì tập trung vào việc làm chủ *tất cả* Đất Hứa với sự hỗ trợ của Chúa, họ chú ý nhiều đến sự làm việc để sinh sống. Họ đã đánh mất viễn ảnh lớn mà Chúa dành cho họ. Nhiều học giả gọi những thế kỷ kế tiếp là "thời kỳ đen tối" của Y-sơ-ra-ên.

Xin đọc Các Quan xét 17:6. Có bức tranh luân lý nào Các Quan xét đã vẽ ra trong trí óc chúng ta?

_____

_____

Khi quên những gì Đức Chúa Trời dự định cho chúng ta, thì các việc không quan trọng dường như quan trọng hơn giá trị thật của chúng. Y-sơ-ra-ên đã vuột mất giấc mơ của quốc gia. Sách Các Quan xét nói về những chi phái và gia đình sẵn sàng tranh đấu để chống lại nhau. Giống như các quốc gia chung quanh, họ hành đạo theo đường lối riêng. Sự nhượng bộ này là do các cuộc hôn nhân tạp chủng với dân Ca-na-an đang sống trên đất ấy (Các Quan xét 3:3-7). Tình trạng thuộc linh của Y-sơ-ra-ên giảm dần. Họ bị các nước ngoại bang xâm chiếm nên kêu cầu Chúa giải cứu họ. Nhưng họ cũng mau chóng trở lại thờ hình tượng, và việc này xảy ra nhiều lần.

Có điều gì nguy hiểm về sự nhượng bộ đến một cách yên lặng, chậm chạp, và gần như chúng ta không để ý. Bây giờ bạn sống khác biệt như thế nào so với cách đây vài năm? Có phải các sự thay đổi này đến từ sự nhượng bộ chăng?

Thứ Tư *29 Tháng 9*

Các Vua Và Các Hoàng Tử

Đức Chúa Trời đã ban rất nhiều ơn phước cho dân Y-sơ-ra-ên, và Chúa hứa cho nhiều hơn thế nữa nếu họ vâng lời Ngài. Nhưng họ bị ảnh hưởng xấu từ các nước chung quanh. Thí dụ, họ để ý thấy các nước láng giềng có chính quyền rất khác hơn của họ. Tất cả các nước này đều có vua, còn Y-sơ-ra-ên chỉ có các quan xét. Thêm vào đó, hai con trai của Sa-mu-ên, một tiên tri và quan xét của Y-sơ-ra-ên, không đàng hoàng và không lãnh đạo giống như cha mình. Hai người này "nhậm lấy hối lộ và trái lệch sự công bình" (1 Sa-mu-ên 8:3). Các trưởng lão Y-sơ-ra-ên cảm thấy đã đến lúc cần một vị vua để cai trị (1 Sa-mu-ên 8:4, 5). Sa-mu-ên không vui với quyết định này. Nhưng Chúa truyền Sa-mu-ên hãy làm theo ý muốn của họ (1 Sa-mu-ên 8:7).

Sau-lơ thuộc chi phái Bên-gia-min được Chúa chọn làm vua (1 Sa-mu-ên 9:16; 10:1). Sau-lơ bắt đầu trị vì ở Gia-be, nhưng Chúa biết mọi sự không dễ dàng cho vị vua mới. Sự cãi cọ giữa các chi phái tiếp tục và Y-sơ-ra-ên vẫn bị đe dọa vì áp lực từ các nước chung quanh. Vị vua mới không trung tín với Chúa và ông không làm theo ý Ngài (1 Sa-mu-ên 15:3, 8, 9). Kết quả là Chúa đã từ bỏ Sau-lơ.

Sau đó, Đa-vít được chọn làm vua tương lai của Y-sơ-ra-ên. Nhưng Sau-lơ không muốn nhường ngôi mình cho Đa-vít. Mười năm kế tiếp đầy dẫy những sự tranh giành, và Đa-vít luôn phải chạy trốn.

Và rồi, sự thay đổi lớn trong lịch sử của Y-sơ-ra-ên là khi Sau-lơ và các con trai ông bị giết trong cuộc chiến chống dân Phi-li-tin (1 Sa-mu-ên 31:1-6). Lúc đầu Đa-vít làm vua dân Giu-đa, nhưng bảy năm sau, ông làm vua trên cả Y-sơ-ra-ên. Đa-vít thiết lập Giê-ru-sa-lem làm kinh đô của quốc gia thống nhất này. Những cuộc chiến của Đa-vít chống lại các kẻ thù của Y-sơ-ra-ên luôn thành công. Đa-vít cũng bành trướng biên giới quốc gia. Sau 40 năm trị vì, Đa-vít qua đời ở Giê-ru-sa-lem (2 Sa-mu-ên 5:4; 1 Các Vua 2:10, 11). Giống như đời sống của mỗi chúng ta, thời gian Đa-vít làm vua cũng có những chiến thắng, cũng có sự lựa chọn sai lầm, và nhận được rất nhiều ân điển của Đức Chúa Trời. Về sau, con trai ông là Sa-lô-môn kế vị, và người cai trị 40 năm (1 Các Vua 11:42).

Sa-lô-môn không phải là một chiến sĩ hay một vị anh hùng dũng mãnh. Ông cầu xin và được Chúa ban cho sự khôn ngoan (1 Các Vua 3:3-13). Vua xây đền thờ của Chúa ở Giê-ru-sa-lem. Ông thành lập chính quyền mạnh mẽ. Nhưng vào lúc cuối đời, ông đã xoay lưng lại Chúa, đi theo sự hành đạo của các hoàng hậu người ngoại (1 Các Vua 11:1-8).

Hãy đọc 1 Sa-mu-ên 8:7-20. Các câu này bày tỏ đường lối Đức Chúa Trời tốt hơn đường lối loài người như thế nào? Chúng ta thường thấy mình cũng làm những điều mà dân Y-sơ-ra-ên đã làm, như đi theo đường lối mình thay vì đường lối Đức Chúa Trời?

_____

_____

_____

Thứ Năm *30 Tháng 9*

Sự Ngu Xuẩn Của Rô-bô-am

Sự qua đời của Sa-lô-môn đánh dấu một sự thay đổi quan trọng khác trong lịch sử Y-sơ-ra-ên. Rô-bô-am là một vua khác hẳn với cha mình là Sa-lô-môn. Ông cai trị bằng bàn tay sắt. Ông đặt những luật lao động khắc khe. Và ông thí nghiệm bằng cách cho phép nhiều tôn giáo khác nhau được hành đạo trong nước. Tất cả điều này đưa đến những cuộc đấu tranh khi ông bắt đầu trị vì Y-sơ-ra-ên.

Xin **đọc 1 Các Vua 12:1-16. Chúng ta hãy cố đặt mình vào hoàn cảnh của Rô-bô-am trong 1 Các Vua 12:1-16. Khi nghiên cứu về sự lãnh đạo của Rô-bô-am, chúng ta học được gì từ câu chuyện này về thái độ của mình đối với quyền lực chúng ta đang có, và quyền lực của những người khác ở trên chúng ta trong những hoàn cảnh khác nhau? Chúng ta học được gì từ lỗi lầm của ông?**

_____

_____

Trong thời vua Rô-bô-am, Giu-đa và Y-sơ-ra-ên bị phân chia làm hai nước. Dân sự Đức Chúa Trời, có một thời thống nhất, bây giờ bắt đầu đi hai đường khác nhau. Nhưng trung tâm thờ phượng và việc dâng các sinh lễ vẫn còn ở bên Giu-đa. Vì thế vua Giê-rô-bô-am I của Y-sơ-ra-ên làm hai con bò vàng (1 Các Vua 12:26-29). Người đặt hai nơi thờ phượng – một ở Bê-tên và một ở Đan. Mọi sự dường như không hứa hẹn gì cho Y-sơ-ra-ên. Dân Y-sơ-ra-ên kinh nghiệm những thăng trầm lịch sử trong 200 năm sau đó. Một số vua không hết lòng theo sự kêu gọi ăn năn của Đức Chúa Trời, một số khác thì cứng lòng hơn. Họ từ chối nghe theo lời các tiên tri. Các vị vua thay đổi, và nhiều vua bị ám sát. Tổng cộng 20 vua trị vì Y-sơ-ra-ên ở Sa-ma-ri giữa khoảng thời gian của Giê-rô-bô-am I tới Ô-sê. Cuối cùng, năm 722 T.C., Sa-ma-ri bị A-si-ri xâm chiếm và dân Y-sơ-ra-ên bị bắt làm nô lệ.

Còn về biên giới phía nam, mọi sự cũng không tốt đẹp hơn cho Giu-đa. Nước của Đa-vít tiếp tục, nhưng không phải tất cả con cháu đều chia sớt đức tin của người. Một số vua, như Giô-sa-phát, Ê-xê-chia, và Giô-si-a, cố gắng trở về với Chúa. Họ cũng cố gắng đem toàn thể Giu-đa đến sự ăn năn. Các tiên tri giúp các vua này sửa đổi nhiều nan đề mà nước họ phải đối phó.

Nhưng thật không may, những cố gắng tốt đẹp nhất của các minh quân và các tiên tri vẫn không đủ. Năm 586 T.C., Ba-by-lôn xâm chiếm Giê-ru-sa-lem, bắt các vua và nhiều người đem qua Ba-by-lôn. Cuối cùng, người Ba-by-lôn hủy diệt đền thờ. Thời kỳ của các vua đã chấm dứt.

Người ta nghĩ rằng sự thất trận của Giê-ru-sa-lem và việc bắt dân chúng làm phu tù sẽ là chấm dứt nước Do Thái. Nhưng nhiều năm sau họ được phép trở về quê hương. Sự việc đó đã nói lên điều gì với chúng ta về sự nhịn nhục và ân điển của Đức Chúa Trời? Bằng những cách nào bạn cảm thấy sự nhịn nhục và ân điển như vậy trong đời mình? Bạn đáp lại thế nào về ân điển này?

Thứ Sáu *1 Tháng 10*

Nghiên Cứu Bổ Túc: "Đức Chúa Trời kêu gọi tất cả chúng ta học hỏi năm quyển sách đầu tiên của Kinh Thánh. Môi-se viết những sách này dưới sự hướng dẫn của Đức Thánh Linh. Gia đình đầu tiên ở trên đất là một gương mẫu cho tất cả các gia đình sẽ sống cho tới ngày tận thế. Có nhiều điều cần học về lịch sử này để giúp chúng ta hiểu chương trình của Đức Chúa Trời cho nhân loại. Chương trình này được giải nghĩa rất rõ ràng rằng người tín đồ trung thành và luôn cầu nguyện sẽ học được tư tưởng và mục đích của Đức Chúa Trời từ lúc ban đầu cho tới ngày kết thúc lịch sử trái đất. Người đó cũng sẽ hiểu rằng Đức Chúa Giê-su Christ, là một với Đức Chúa Cha, là Đấng tích cực hoạt động trong tất cả lịch sử. Đức Chúa Giê-su là Đấng có trách nhiệm để làm cho con người trong sạch và cao quý." – Phỏng trích Ellen G. White, *Manuscript Releases*, quyển 3, tr. 184.

"Khi nghiên cứu về lịch sử quá khứ, trải qua từng bước tiến triển cho tới hiện tại, tôi có thể nói, Ngợi khen Đức Chúa Trời! Khi nghĩ về những điều Đức Chúa Trời đã làm, tôi thấy tràn đầy sự ngạc nhiên lớn và có đức tin vững vàng nơi Đức Chúa Giê-su là Đấng Lãnh đạo. Không có điều gì lo sợ cho tương lai khi chúng ta không quên cách Chúa đã hướng dẫn và dạy dỗ. Bây giờ chúng ta là những con người mạnh mẽ, nếu chúng ta đặt niềm tin nơi Chúa. Đó là vì chúng ta biết những lẽ thật vĩ đại của Lời Đức Chúa Trời [Kinh Thánh]. Chúng ta có tất cả mọi sự để cảm ơn Chúa." – Phỏng trích Ellen G. White, *Selected Messages,* quyển 3, tr. 162.

Đề Tài Thảo Luận:

1. Những hành động của Chúa trong lịch sử là một phần rất quan trọng để hiểu Kinh Thánh. Hãy đọc Đa-ni-ên 2:21. Những câu này nói lên điều gì về sự tương giao giữa Đức Chúa Trời và lịch sử nhân loại? Tại sao điều này rất quan trọng đối với chúng ta, đặc biệt là khi chúng ta sống gần ngày "cuối cùng của lịch sử"?

2. Tại sao chúng ta rất thích các chuyện tích? Điều gì làm một nên một câu chuyện hấp dẫn? Những chuyện tích là những công cụ tốt thế nào để dạy lẽ thật?

3. Những người Y-sơ-ra-ên đã được gọi để làm nhân chứng cho cả thế giới. Họ được lựa chọn để bày tỏ Đức Chúa Trời là ai và chia sớt sứ điệp của Ngài về sự cứu rỗi bởi ân điển cho mọi người. Nhưng sự tranh đấu giữa các chi phái đã làm cho họ yếu đi. Chúng ta học được bài học nào từ lịch sử đáng buồn này cho chúng ta ngày nay?

4. Bối cảnh là điều quan trọng để hiểu mọi hoàn cảnh. Nhưng trong nhiều trường hợp chúng ta không biết các chi tiết về bối cảnh của một người. Tại sao điều quan trọng là chúng ta đừng xét đoán người khác?